

Inhoudsopgave

Voorwoord	Blz 2
Inleiding en probleemstelling	Blz 3
Verantwoording duo-scriptie	Blz 6
Hfdst 1 Anatomie	Blz 7
Hfdst 2 Maagdelijkheid	Blz 19
Hfdst 3 De Islam	Blz 20
Hfdst 4 Het Eerverlies	Blz 24
Hfdst 5 Het Huwelijk	Blz 27
Hfdst 6 Positie van de islamitische vrouw	Blz 28
Hfdst 7 Opvattingen van de islamitische mannen	Blz 30
Hfdst 8 Hulpverlening	Blz 32
Hfdst 9 Conclusie en Aanbevelingen	Blz 37
Nawoord	Blz 40
Literatuurlijst	Blz 41

Voorwoord

In het kader van onze opleiding Maatschappelijk werk en dienstverlening hebben wij in de derde studie jaar stage gelopen bij de Allochtone Vrouwentelefoon.

De Allochtone Vrouwentelefoon is een telefonische hulporganisatie. Deze organisatie biedt de mogelijkheid aan allochtone vrouwen om in hun eigen moedertaal hulpverleningsgesprekken te voeren. De anonimiteit van de hulpvraagster wordt gewaarborgd. Dit wil zeggen dat de hulpvraagster persoonlijke gegevens niet mag verstrekken.

De hulpvraagster hoeft geen afspraak te maken voor een hulpverleningsgesprek, zij kan bellen wanneer het haar uitkomt en kan het gesprek beëindigen als zij dit wenst. De Allochtone Vrouwentelefoon probeert de drempel van de hulpverlening aan allochtone vrouwen zo laag mogelijk te houden.

Tijdens onze stage hebben wij ons vooral beziggehouden met:

- Het beantwoorden van vragen aan de Allochtone Vrouwentelefoon tijdens de diensten;
- Het bijwerken van de kaartenbak, een sociale kaart van alle adressen waarnaar verwezen wordt. Dit zijn enkele adressen bestand van instellingen waarmee de allochtone vrouwentelefoon contacten heeft en alleen gebruikt wordt door de Allochtone Vrouwentelefoon;
- Het geven van voorlichting aan Allochtone Vrouwen in Buurtcentra over de Allochtone Vrouwentelefoon.

Tijdens deze periode hebben wij veel geleerd over de hulpverlening en dan vooral gericht op de Turkse meisjes. De hulpverlener die gericht was op de Turkse meisjes sloot naar ons idee niet voldoende aan op de behoeften van de hulpvraagsters. De hulpvragen waarmee de vrouwen en meisjes bij de hulpverlening kwamen waren divers.

Tijdens de hulpgesprekken aan de telefoon viel het ons op dat we veel vragen binnen kregen over het maagdevlies en de hersteloperatie daarvan. Deze vragen kwamen vooral in de zomerperiode naar boven. Naar onze beleving zal dit liggen aan het feit dat allochtone mensen meer in de zomer trouwen. In het begin van onze stage hadden wij het gevoel dat wij de hulpvraagsters niet de informatie konden geven die we zouden willen.

Dus hebben wij ons de vraag gesteld: wat is maagdelijkheid? Hoe ga je hier als hulpverlener mee om op het moment dat je een vrouw/meisje bij je krijgt die een operatie wil ondergaan? De emotionele waarde van maagdelijkheid; wat betekent het voor een Turks meisje die seksueel actief is voor het huwelijk?

Na veel informatie te hebben verzameld hebben wij besloten om onze scriptie hierover te schrijven.

Inleiding en probleemstelling

In dit hoofdstuk zullen wij een inleiding geven en onze probleemstelling aangeven.

Tijdens gesprekken met kennissen en vrienden van Turkse afkomst merkten wij dat de term maagdelijkheid nog steeds een onbekend onderwerp is bij de meeste ondanks dat het meer bespreekbaar wordt. Onderling wordt er wel veel gesproken met vriendinnen maar meer weet je er eigenlijk niet over. De enige voorlichting die je krijgt is op school en mocht je er meer over willen weten kan je natuurlijk wel naar de bibliotheek of op het Internet kijken. We weten dat maagdelijkheid een belangrijk aspect is in de Islamitische samenleving.

Moslimmeisjes worden geacht als maagd het huwelijk in te gaan. Dit is volgens de Islam zo bepaald. Dat houdt dus in dat meisjes moeten bloeden op hun huwelijksnacht. Dit is dan ook een teken dat je bruid hiervoor geen seksueel contact heeft gehad en dat jij haar eerste man bent. De waarde aan het maagdenbloed is er hoog en in loop der tijd is er niet veel veranderd aan deze waarde.

Volgens ons zijn er twee aspecten die een grote rol spelen als je het hebt over maagdelijkheid:

Ten eerste is het **gevoelig** omdat maagdelijkheid een belangrijk punt is in het kerngeloof van de gelovigen. Moslims die aan het traditionele huwelijk tussen een man en vrouw veel waarde hechten, hechten ook veel waarde aan de maagdelijkheid. Zoals wij hierboven ook hebben vermeldt moeten meisjes op hun huwelijksnacht ook bloeden. Dit is hun bewijs dat ze als een beschaafd Moslimmeisje met de waarde en normen van hun geloof zijn groot gebracht. Het is heel moeilijk om de gelovigen mensen te vertellen, dat als de meisjes niet gebloed hebben op hun huwelijksnacht, dat het ook te maken kan hebben met andere aspecten.

Ten tweede is het **ingewikkeld** omdat het bezaaid is met valkuilen. Traditionele mensen die niets anders zijn gewend dat meisjes bloeden op hun huwelijksnacht, willen niets anders horen. Je kunt zeggen dat er medisch gezien een meisje niet hoeft te bloeden ook al heeft ze geen seksueel contact gehad. Traditionele gelovigen willen niet anders dat een meisje op haar huwelijksnacht bloed. De gedachten gang van traditionele moslims kan je niet zo snel beïnvloeden. Het moeilijke hiervan is dat je niet volledig de mensen kunt overtuigen, maar wel een andere invalshoek kan laten zien. Ze hebben dan iets om over na te denken betreffende het onderwerp. Maar volledig mensen overtuigen dat meisjes niet hoeven te bloeden is bijna onmogelijk. De mensen weten het misschien dat een meisje niet hoeft te bloeden op haar huwelijksnacht, maar ze houden zich vast aan de normen en waarden die ze van jongs af aan hebben meegekregen. Een ander belangrijk punt is de Islamitische samenleving. Gezichtsverlies en eerverlies in de samenleving spelen een belangrijke rol. Om de waarde aan deze aspecten niet te verliezen en je gezicht te kunnen tonen in het openbaar, versterkt alleen de waarde die aan het maagdenbloed wordt gegeven.

Bij de groep meisjes en vrouwen die daadwerkelijk de maagdelijkheidnorm hebben overschreden, d.w.z. geslachtsgemeenschap hebben gehad voor het huwelijk, kan de maagdelijkheidproblematiek zich op verschillende manieren manifesteren.

Enerzijds in een hulpvraag waarbij het verband met maagdelijkheid problematiek heel duidelijk en expliciet is. Voorbeelden hiervan zijn de vraag om een Hymenreconstructie en de vraag om een Maagdelijkheidcertificaat. Anderzijds kan de maagdelijkheidproblematiek zich manifesteren in hulpvragen op het gebied van seksualiteit en geboorteregeling waarbij het verband met de maagdelijkheid problematiek voor de hand ligt. Een voorbeeld hiervan is de vraag om een abortus bij een ongehuwd Turks of Marokkaans meisje.

Tenslotte kan er sprake zijn van psychische problematiek waarbij in eerste instantie geen direct verband lijkt te zijn met het maagdelijkheid problematiek. Voorbeelden hiervan zijn meisjes die van huis weglopen of suïcidepoging doen.

De reden die ons gestimuleerd heeft om voor dit onderwerp te kiezen is de houding van de hulpverlening ten opzichte van de meisjes die een ingreep ondergaan en dan in samenhang met de Islam.

Om een duidelijk beeld te schetsen van ons onderwerp hebben zij gekozen om ons te beperken tot één cultuur waarin we de maagdelijkheidnorm zullen bespreken, de Turkse cultuur. Wij willen namelijk de cultuur duidelijk noemen omdat tussen cultuur en Islam een duidelijke scheiding is. In de praktijk is het moeilijk om een scheiding aan te geven tussen Islamitische normen en waarden en de culturele normen en waarden van een vrouw/meisje; de Islam en de cultuur zijn als het ware één geworden.

Verder hebben wij gekozen om ons te verdiepen in de anatomie omdat wij vinden dat een goede voorlichting al het halve werk is. Ondanks het feit dat er veel taboe heerst onderling willen wij toch meer duidelijkheid scheppen over het maagdenvlies en de hersteloperatie ervan. Veel meisjes weten niet hoe een vagina eruit ziet en als ze dan een hersteloperatie willen ondergaan wat gaat er dan gebeuren en de handelingen die verricht zullen worden.

Uiteindelijk zijn we gekomen tot de volgende probleemstelling, waar wij in onze scriptie een antwoord zullen geven:

“ Hoe kan de maatschappelijk werker inspelen/handelen op de problematiek maagdelijkheid bij Turkse meisjes?”

Met behulp van het antwoord op deze vraag, willen wij aanbevelingen en aandachtspunten geven aan de hulpverleners die met deze doelgroep werken.

Onze probleemstelling willen wij uitwerken aan de hand van de volgende deelvragen:

- Wat houdt een hersteloperatie in?
- Wat is de rol van maagdelijkheid in de Islam en de cultuur van de Turkse meisjes?
- Wat zijn de gevoelens van de Turkse meisjes ten opzichte van hun familie en sociale netwerk?
- Op welke methodische wijze kan je als maatschappelijk werker met deze hulpvraag omgaan?

Aan de hand van deze volgorde van de deelvragen hebben wij de hoofdstukken uitgewerkt.

Voor onze scriptie hebben wij literatuur studie opgedaan. Zoals we weten is er wel veel informatie te vinden over allochtone meisjes en hun problemen. Maar het is helaas niet voldoende om een duidelijk beeld te krijgen hoe je deze groep het beste kan begeleiden. Naast literatuurstudie hebben wij verschillende gesprekken gehad met een Maatschappelijk werkster en een arts.

Verantwoording duo-scriptie

Voordelen van duo-scriptie

- *Meer inspiratie;*
- *Meer gemotiveerd;*
- *Samen krijg je meer inzicht in het onderwerp;*
- *Het onderwerp wordt bekeken vanuit twee verschillende invalshoeken;*
- *Minder werkdruk;*
- *Meer mogelijkheden tot het uitdiepen van het onderwerp;*
- *De vaardigheid van het samenwerken bevorderen;*
- *Directe feedback ontvangen en geven;*
- *Prettige werkomstandigheden;*
- *De ene motiveert de andere als de ene ongemotiveerd is.*

Nadelen van duo-scriptie

- *Afhankelijk van elkaar;*
- *Sneller afgeleid om tot anderen onderwerpen over te gaan;*
- *Onenigheid in de visie;*
- *Mogelijkheid tot dubbel werk verrichten als de planning niet uitvoerbaar is.*

Het bovengenoemde in aanmerking nemende, hebben we geconcludeerd dat de voordelen ons meer stimuleren tot het schrijven van een duo-scriptie.

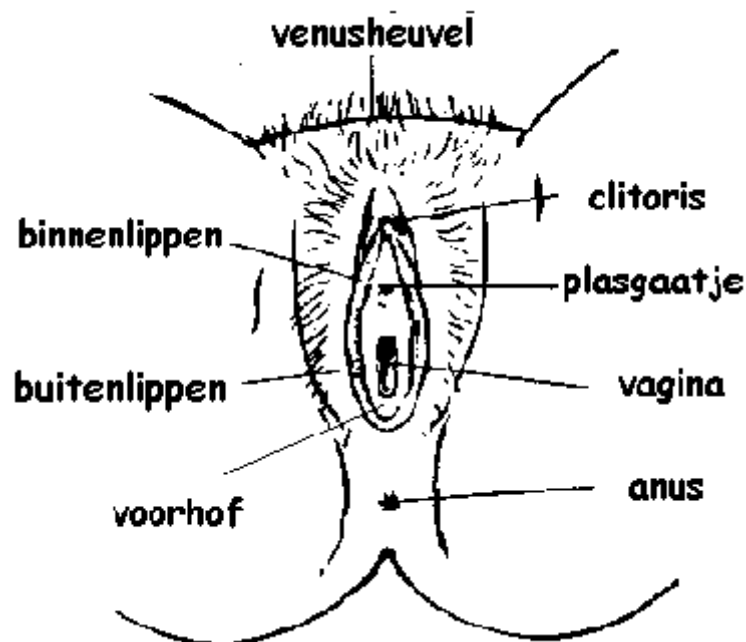
De taken hebben we niet onderverdeeld, maar besloten om de taken gezamenlijk uit te voeren. Hierdoor kunnen we meer inzicht in het onderwerp krijgen en het zal meer stimulans geven in onze samenwerking. Dit hebben we aan de hand van de bovengenoemde voor - en nadelen kunnen toetsen.

1 Anatomie

In dit hoofdstuk willen we de belangrijkste feiten over een maagdenvlies hersteloperatie in kaart brengen. Zodat zowel een vrouw/meisje als een maatschappelijk werkster realiseert wat een hersteloperatie daadwerkelijk inhoud.

De vagina is de medische, Latijnse naam voor het uitwendige vrouwelijke geslachtsorgaan. Naast vele schuttingwoorden, wordt de vagina ook wel schede genoemd. Het lijkt alsof de vagina alles is wat er 'van onderen' zit, maar goed kijken leert dat er meer is en dat de vagina eigenlijk slechts het inwendige deel is.

De clitoris (kittelaar) is groter dan het buitenste zichtbare deel, dat een roze zacht bobbeltje is. Zij loopt door naar achteren en als een hoefijzer naar beide zijkanten, achter beide buitenste lippen langs. Zij zijn als zwellichamen te beschouwen. De clitoris zit 'in rust' verscholen achter haar voorhuid, de plooien van de binnenste lippen die samenkomen.

Onder de clitoris zit de uitgang van de urinebuis (plasgaatje). Daaronder begint de ingang van de vagina, een elastische buis bekleed met slijmvlies. Bij vrouwen die nog nooit iets in de vagina ingebracht hebben (tampon, vinger, penis), bevindt zich aan het begin van de vagina het zogenaamde maagdenvlies (Latijns: hymen). Het is niet zozeer een vlies dat de ingang afsluit maar wat stug weefsel aan de rand. Dit lijkt de vagina wat nauw te maken en soms kan bij het inbrengen van iets dit weefsel gaan scheuren en wat gaan bloeden. Bij een groot deel van de vrouwen zal dat niet gebeuren, zeker niet als de rand soepel is of als de vrouw ontspannen is op het moment dat zij iets naar binnen brengt. De vagina is overigens in ieder geval bijna nooit te nauw, uitgezonderd bij het reeds genoemde zeldzame stugge maagdenvlies, bij een slecht litteken na een geboorte en bij zeldzame aangeboren afwijkingen. Inwendig is de vagina zeer rekbaar. Vrouwen die haar vagina als te nauw ervaren hebben mogelijk last van een vaginistische reactie.

Aan de buikzijde van de vagina, ongeveer 3-4 cm vanaf de ingang, zou zich de zogenaamde G -plek bevinden. Of alle vrouwen dit hebben is onduidelijk, vast staat wel dat sommige vrouwen deze plek als prikkelend ervaren. Aan het eind van de vagina is de baarmoedermond gelegen, het begin van de baarmoeder.

Het deel dat onder en rondom de vagina ligt, dat wil zeggen uitwendig maar tussen de binnenste lippen, wordt wel vulva (voorhof) genoemd. Deze wordt afgesloten door de binnen - en buitenlippen die in rust tegen elkaar aanliggen.

De benaming 'grote' en 'kleine' schaamlippen is eigenlijk niet juist. Ten eerste omdat groot en klein relatieve begrippen zijn. Bij een redelijk deel van de vrouwen zijn de zogenaamde kleine schaamlippen namelijk groter dan de grote lippen. Ten tweede is de oorspronkelijke Latijnse naam labia, dat 'lippen' betekent. Dat 'schaam' er later aan toe is gevoegd heeft niets met anatomie, maar alles met cultuur te maken.

Tussen schaambot ('venusheuvel') en stuit bevindt zich een spierplaat, de zogenaamde bekkenbodem, welke de drie openingen anus, vagina en urinebuis omgeeft. Deze spierplaat kan bewust worden aangespannen. Soms gebeurt dit onbewust en dat kan tot problemen leiden.¹

¹ Internetpagina's : www.seksualiteit.nl

Het maagdenvlies

Het maagdenvlies (Latijns: hymen) is een rand weefsel dat aan het begin van de schede (vagina) zit. Het zit direct vooraan en ziet er vleeskleurig, roze uit. Diverse vormen zijn mogelijk. Het is soms geribbeld, soms glad. Het randje is meestal soepel en de opening varieert in grootte. Het sluit de ingang niet af! Er kan altijd menstruatiebloed door.

Overigens zijn de binnenste schaamlippen gespreid om de ingang van de schede te kunnen zien. Normaal liggen de binnenste lippen tegen elkaar aan!

Als de vrouw nog nooit iets in haar schede heeft ingebracht lijkt het maagdenvlies de vagina wat nauw te maken. Soms kan bij het inbrengen van de penis dit weefsel gaan scheuren en wat gaan bloeden. Bij een groot deel van de vrouwen zal dat niet gebeuren, zeker niet als de rand soepel is of als de vrouw ontspannen is op het moment dat zij de penis naar binnen laat gaan. Het kan dus ook zijn dat de vrouw in seksueel opzicht nog 'maagd' is (dat wil zeggen, nog nooit geslachtsgemeenschap heeft gehad), maar een dermate klein soepel randje maagdenvlies heeft dat het lijkt alsof ze geen maagdenvlies heeft. Ze zal in dat geval niet bloeden bij de eerste keer. Ook kan het vrijen zo ontspannen zijn de eerste keer, dat het randje vanzelf mee opzij beweegt en niet zal scheuren. Als beide de 'eerste keer' de tijd nemen en zich op hun gemak voelen bij elkaar hoeft de vrouw niet bang te zijn voor bloeden en pijn.

Kortom: het maagdenvlies is geen vlies, een maagd hoeft niet te bloeden, en een maagd hoeft de eerste keer geen pijn te hebben. En: Als een vrouw niet bloed of geen pijn heeft de eerste keer kan ze toch maagd zijn.

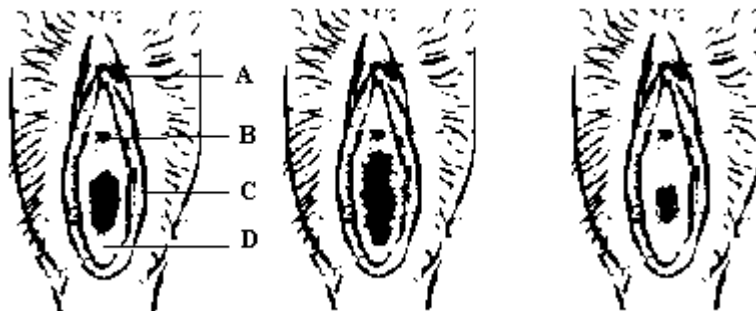
Pijn bij het vrijen

Met vrijen wordt hier bedoeld: geslachtsgemeenschap. Het is een fabeltje te denken dat 'de eerste keer' altijd pijn zou doen bij een vrouw. Als een vrouw ontspannen is (plezier heeft en opgewonden is) en er niet een zeldzaam stugge rand aan de ingang van de vagina is, kan een penis of iets anders soepel naar binnen worden gebracht. Persen kan hierbij helpen. Als een vrouw geen pijn de 'eerste keer' heeft (en niet gaat bloeden) wil dat dus niet zeggen dat ze geen maagd meer is! (als dat al belangrijk zou zijn om te weten). Pijn bij het vrijen, vooral bij de ingang van de vagina, kan verschillende oorzaken hebben. De vrouw kan gespannen zijn voor pijn die gaat komen en verkramppt reageren met haar bekken bodemspieren, en/of voelt zich niet opgewonden waardoor de vagina droog blijft en zich niet soepel verwijdt. Maar er kan ook een infectie (schimmel, zeker als er ook jeuk is), een SOA (vaak ook blaasjes of wratjes erbij) of een huidziekte aanwezig zijn. Soms is er een klein kloofje ontstaan, zeker als er vaak met zeep gewassen wordt wat de huid doet uitdrogen.

Als er ondanks pijn toch gevrijd wordt dan reageren al dan niet bewust de bekkenbodemspieren verkramppt, is er geen opwinding meer bij vrijen en komt de vrouw in een negatieve cirkel die de pijn in stand houdt. Er kan dan sprake zijn van focale vulvitis, een vorm van chronische irritatie, zonder dat er een infectie is.

Is er pijn bij het vrijen diep in de vagina dan kan er sprake zijn van een infectie van de baarmoederhals of in het kleine bekken. Ook kan de reden zijn dat de ophanging van de baarmoeder niet optimaal is. Soms zijn er cystes van de eierstokken. Soms wordt hormoongevoelig slijmvlies aangetroffen in het kleine bekken buiten de baarmoeder (endometriose).

A - clitoris B - plasgaatje C - binnenste schaamlip D - randje maagdenvlies

Jongens en dokters

Eigenlijk valt er niet te zien of te voelen of een vrouw nog maagd is. Jongens beweren soms dat ze dat voelen. Maar waarschijnlijk voelen ze dan een verkrampde of droge schede. Soms worden jongens kwaad als ze merken dat het de eerste keer zo makkelijk gaat. Alsof ze het meisje dan niet vertrouwen toen ze zei dat ze nog maagd was. Ook hoeft de jongen niet bang te zijn iets te moeten beschadigen of door te stoten om maar naar binnen te kunnen gaan. Dit is nogal eens een reden voor onzekerheid en gespannenheid bij de eerste keer.

Een arts kan bij onderzoek niet zien of de vrouw nog maagd is. Wel kan gezien en gevoeld worden of het randje groot of stug is. Dat kan in zeldzame gevallen leiden tot angst of pijn om te gaan vrijen. Maar de arts kan niet zien of er al dan niet een penis in de schede is geweest. In de Islamitische cultuur wordt van de arts bij een huwelijk een verklaring van maagdelijkheid gevraagd. De arts kan dan zonder liegen opschrijven dat er geen tekenen van ontmaagding te zien zijn.

Paarden en aerobics

Om te zorgen dat er toch bij de eerste huwelijksnacht bloed vloeit, zal tevoren paardrijden niet helpen. Om te zorgen dat de eerste keer vrijen het bloeden uitblijft, zullen tampons niet helpen. Hoewel mogelijk vertrouwdheid met de schede en het kunnen ontspannen zowel het inbrengen van een tampon als de eerste keer vrijen vergemakkelijken. Kortom: spreidoefeningen bij aerobics en dergelijke, tampons, vingers, kunnen het maagdenvlies niet laten scheuren. Misschien wel bij een erg nauwe en strakke vorm.²

In dit hoofdstuk hebben we de medische kant proberen toe te lichten. In het volgende hoofdstuk zullen we het hebben over de maatschappelijke aspecten.

² Rutgers stichting

Interviews

Mevrouw Mehtap Koc

Mehtap Koc is *Stedelijk Maatschappelijk werkster voor Turken. Consulente deskundigheidsbevordering. Eveneens is zij actief om haar collega's van het RIAGG bij te scholen betreffende maatschappelijk werk en daarnaast werkt ze samen met doktoren en artsen bij het analyseren van sociale hulpverlening en is actief bezig met maagdelijkheidproblematiek. Zij is bezig met verschillende projecten betreffende dit onderwerp op dit moment.*

Er is gesignaleerd dat er tegenwoordig veel problemen zijn zoals; maagdenvlies, prostitutie, ongewenst zwangerschap en uithuwelijken die veel voor komen onder de allochtone meisjes in Nederland. Ook is gesignaleerd dat er veel aan groepsseks wordt gedaan in Nederland onder de allochtone jongeren. Dit was onderzocht bij de reden dat veel allochtone jongere veel afwezig zijn van school. Er is toen een groep ontdekt dat regelmatig bijeen kwam en sexorgies organiseerden. Ook het maagdenvlies probleem wordt er ondergeschat. De gemeente is er bang voor om geld en tijd in een project te stoppen die misschien niet zal slagen. Ze zeggen dan dat je van een mier geen olifant moet maken en dat er eigenlijk niet eens zo een groot probleem is. Ik ben bang dat als we niets ondernemen dat het straks een groot maatschappelijk probleem zal worden.

Hoe wordt de hulpvraag geformuleerd, als het gaat om het verlies van maagdelijkheid? Wordt u direct benaderd met de hulpvraag of moet u technieken toepassen om de hulpvraag te achterhalen?

De hulpvraag van de vrouwen/meisjes staan al vast bij het maken van een afspraak. De meiden die hiervoor bij mij komen zijn veelal door hun huisarts of door instellingen naar mij verwezen. De meeste meiden komen met de vraag waar ze terecht kunnen voor een hersteloperatie. Het enige wat op dat moment belangrijk is voor die meiden is een adres of een telefoon nummer waar ze terecht kunnen voor een hersteloperatie. Wat ik wel altijd aan de meiden door geef is dat een maagdenvlies hersteloperatie pijnlijk is en daarnaast dat je geen garantie hebt dat het zal bloeden.

Komen veel allochtonen meisjes met deze hulpvraag?

Het zijn er niet zoveel dat bij mij over de vloer komt dat als er in de werkelijkheid hulp nodig heeft. Waarschijnlijk is de drempel toch nog te hoog voor de allochtonen vrouwen. Dit is natuurlijk persoonsgebonden. Vrouwen die niet komen zijn voornamelijk vrouwen die goed Nederlands spreken, bang zijn voor roddels of zich schamen voor een Turkse hulpverlener.

Vrouwen die wel komen zijn vrouwen die niet goed Nederlands spreken, het idee hebben dat een hulpverlener uit een andere cultuur hen niet zou kunnen begrijpen of dat ze prettig vinden of schamen zich niet voor een Turkse hulpverlener.

Wat is uw mening over het verlies van maagdelijkheid? In hoeverre speelt uw mening een rol in uw hulpverlening?

Laat ik het op de volgende manier uitleggen. Tijdens de jeugd ben je zoekende naar je identiteit. Vragen zoals wat je wilt?. Wanneer je iets wilt en waarom je iets wilt zullen door je hoofd spoken. Je zult altijd naar iets beters willen streven. Je zult altijd wel de neiging hebben om dat ene te willen hebben wat je eigenlijk niet mag hebben. Je moet dan voor jezelf grenzen stellen en nadenken in hoeverre je waarden en normen voor jouw gelden. Het is dan eigenlijk vanzelfsprekend dat je maagd het huwelijk in moet treden. Maar als een meisje een andere opvatting heeft, is dat geen probleem voor mij. Mijn professionaliteit zorgt ervoor dat ik alle vrouwen/meisjes kan helpen.

Welke omliggende psychosociale problemen heeft deze doelgroep mee te maken?

Ten eerste het gemeenschappelijke netwerk zal geen acceptatie tonen voor verlies van maagdelijkheid. Consequenties zijn eraan verbonden als dit bekend is in de omgeving. Als je kiest om seksueel actief te zijn voor je huwelijk moet je realiseren wat je dus allemaal op het spel zet. Je kunt niet achter af komen met, dat je het niet wist of dat je het niet zo hebt ingeschat. Van jongs af aan worden meisjes hier opgevoed van dat ze niet seksueel actief moeten zijn en dat ze maagd het huwelijk in moeten. Dus sta achter je besluit als je kiest om voor het huwelijk actief te zijn, maar denk goed na over de consequenties. Problemen ontstaan pas als je het innerlijk niet kan rechtvaardigen van wat je hebt gedaan.

Hoe wordt de doelgroep concreet geholpen?

Meestal krijgen ze een verwijzing naar een huisarts. Deze zal weer op zijn beurt contact leggen, zowel telefonisch en schriftelijk, met een ziekenhuis waar ze een dergelijke operatie verrichten. Ik heb meer de signalerende functie. Ik probeer zoveel mogelijk de belangen van mijn cliënten te behartigen. Ik ga gesprekken met de meiden aan. Ik wil ervoor zorgen dat de meiden zich bewust worden van wat er is gebeurd en wat er zal gebeuren in het proces waar ze in zitten. Bewustwording staat voor mij op de eerste plaats. Zoals ik al eerder heb aangegeven, als je achter je eigen besluit staat kan je "een probleem" makkelijker oplossen.

Er zijn verschillende oplossingen die zijn bedacht voor meiden die niet meer maagd zijn; Ten eerste een herstel operatie. Ten tweede brief van een dokter dat je maagd bent. Of dat de dokter in het vermeld dat je medisch ontmaagd moet worden om dat er bijvoorbeeld je baarmoeder een infectie heeft opgelopen.

Ten derde trouwen met de jongen die jou heeft ontmaagd. Dit is vaak makkelijk gezegd dan gedaan. Meestal zijn hebben de meisjes een relatie met een jongen die moeilijk geaccepteerd zal worden. En andersom geldt dit ook. Als laatste acceptatie van de situatie door jezelf en door je familie. Ik houd hier mijn hart vast.

Wat voor hulpverleningsgesprekken vinden er plaats tijdens de sessies?

Openheid en eerlijkheid. Het is maar net hoe een vrouw/meisje zich opstelt. Dit zijn hulpverlening gesprekken waar je vooral iemand eerst gevoelsmatig benadert. Hun hele gevoelswereld is een chaos geworden. Je probeert dan weer alles een normale route te geven. De vrouwen/meisjes verwachten veel van je. Jij bent de deskundige, dus jij moet met een oplossing voor hun problemen komen. Maar zo werkt het niet en dat moet je ook goed duidelijk maken aan hun. Je moet ze confronteren met feiten. Het klinkt misschien hard maar soms moet je mensen laten inzien hoe de situatie nu werkelijk in elkaar zit. Dan kunnen we nog samen iets aan de situatie doen. Maar als een meisje niet uit haar droomwereld uit komt zal de werkelijkheid als een harde klap op haar gezicht terechtkomen.

Advies:

Pas je theorie in de praktijk zodanig toe dat je ontwikkeling van je hulpverlening geen belemmerende factor zal zijn. De visie over hulpverlening kan je niet bevorderen met een starre houding. Wees altijd flexibel. Theorie voer je uit door je eigen inrichting.

Dr. Huisman

Dijkzicht Ziekenhuis in Rotterdam gynaecoloog Dr. Huisman zal mijn vragen beantwoorden. Hij is chef van de poliklinieken in het Dijkzicht Ziekenhuis.

In onze stage periode hebben wij veel contacten gehad met ziekenhuizen. Dr. Huisman is een gynaecoloog waar veel van onze cliënten verwezen werden. Een gynaecoloog is de laatste en vooral de belangrijkste schakel in het netwerk van hersteloperatie.

Kunnen we over een maagdenvlies spreken of is dit een fabel?

Het is eigenlijk geen vlies, maar een randje weefsel aan het begin van je vagina. Dat randje kan verschillende vormen hebben zoals je dat ook op de tekeningen kan zien. Het is net waar de kleine gaatjes zich bevinden. Wat ook belangrijk is of in die kleine gaatjes een adertje loopt. Dat adertje zorgt voor de maagdenbloed. Het is niet dat als het vlies doorboord wordt dat je zult bloeden. Maar als je een adertje raakt kan er bloed komen. Kortom het ligt het maar net aan waar de gaatjes van het weefsel zitten en natuurlijk of er een adertje aanwezig is.

Kunt u wat over het hersteloperatie vertellen?

Ten eerste wil ik aangeven dat de hechtingen die je krijgt van zelf oplossen. Er zijn twee soorten hymenreconstructie (maagdenvlies hersteloperatie).

*De eerste hertel is een **last-minute operatie**. Deze ingreep wordt uitgevoerd als meisjes weten wanneer hun trouwdatum vast staat. Deze ingreep mag je maximaal drie weken voor je huwelijk doen. Als dit langer dan drie weken duurt, lossen de hechtingen van zelf op. Dus dan zal je niet veel hebben aan zo een ingreep. Ik zal nader uitleggen wat er precies bij zo een ingreep wordt gedaan. Er wordt een rondje gesneden aan het begin van je vagina. Dan krijg je dat er weefsels los gaan zitten. Het twee weefsel uiteinden breng je bij elkaar en je maak je een hechting in het midden. Dit is effectief en is een dagbehandeling. Zoals ik eerder heb aangegeven moet je wel binnen drie weken seksueel gemeenschap hebben, want na drie weken lost het van zelf op. Het tweede herstel is **een operatie** die kan je hele leven lang mee. Dus geen tijdslimiet aan gebonden. Deze ingreep is natuurlijk veel zwaarder dan het eerste voorstel en het duurt langer dan de eerste ingreep maar het wel een dagbehandeling. Deze operatie werd vroeger gebruikt bij baarmoederverzakking te corrigeren. Dus het is geen nieuwe ingreep die wij leren kennen. De ingreep is als volgt: er wordt net als bij de eerste ingreep een rondje gesneden aan het begin van je vagina. Dit wordt met een veel steviger hechtingsdraad gehecht. Je krijgt ongeveer tien hechtingen die vlak op elkaar zullen liggen. Dan ziet het zoals je op het plaatje ziet er als volgt uit. Je ziet dat het veel steviger is. Deze ingreep zullen we niet zo snel uitvoeren. Bij beide ingrepen zal er of lokaal verdoving of narcose gegeven worden.*

Het is ook niet zo dat als een patiënt komt met zo een hulpvraag dat ik ze meteen opereer. Ik maak eerst een afspraak voor een gesprek. Misschien is het helemaal niet nodig. Ik heb veel meisjes gehad die door onvoldoende inlichting op het verkeerde spoor zaten. Ik zal een voorbeeld geven; door onvoldoende seksuele voorlichting denken vaak meisjes dat als ze met hun vriendje "droog vrijen" (met kleding aan) ook op de een of andere manier ontmaagd kunnen worden. Vaak kan ik gesprekken uitmaken of er ingreep moet plaats vinden. Ik probeer altijd via een gesprek achter te komen wat er precies is gebeurd.

Een meisje dat hier komt heeft toch al veel ellende op haar schouders. Ik wil er geen schepje erbovenop doen, om het meisje hier nog een keer te laten liggen en te kijken of ze nog een "vlies" heeft.

Als ik echter geen woord uit mond van een meisje kan krijgen of ze spreekt heel erg warrig, doe ik meestal wel een onderzoek.

Kan een willekeurig persoon zien of een meisje een vlies heeft of dat er een ingreep heeft plaatsgevonden?

Nou dan moet zo een persoon heel erg thuis zijn in de medische wereld. Je kunt niet zien of voelen dat een meisje een hymenreconstructie achter de rug heeft. Maar ik moet er wel toevoegen dat een zwaardere ingreep wel 6 weken de tijd nodig heeft om zich te herstellen. Als je binnen 6 weken toch seksueel gemeenschap zal hebben kan het verkeerd uitpakken. (Lachend geeft hij antwoord) Stel je voor zeg dat als de man zich terug trekt dat er allemaal draadjes te voorschijn kwamen. Dan zou toch iedere man denken dat er iets mis zou zijn.

Geeft u ook maagdelijkheidverklaringen aan uw patiënten?

Dat doe ik wel eens, ja. Maar nogmaals ik praat eerst met mijn patiënt. Als haar moeder erbij zit stuur ik haar altijd weg met een smoesje. Dan is ze een tijdje weg en dan kan ik met de patiënt de zaak eens even doornemen. Ik vraag dan of ze me wilt vertellen wat er is gebeurd. Meestal doen de patiënten niet zo moeilijk over. Aan de hand van haar verhaal kunnen we zeggen of ze een maagd is. Laten we zeggen dat een meisje seksueel contact heeft gehad. Dan vraag ik aan haar wat ze van mij zou willen. Als mijn patiënt zegt dat ze een verklaring wil hebben waarin moet staan dat ze maagd is, doe ik dat voor haar. Een verklaring met een stempel dat het in orde zit. We moeten niet vergeten toen we aan het werk begonnen zijn, hebben we een dokterseed afgelegd. Daarin hebben we ook gezegd dat we alles zouden doen voor de belangen van de patiënten te behartigen. Dus als mijn patiënt een verklaring wil hebben waarin staat dat ze maagd is, is dat voor haar belang en die moet ik behartigen. Daarnaast kijken we ook of de hulpvragen ethisch verantwoord is. Ik zal een voorbeeld geven als een vrouwelijke patiënt komt en aangeeft dat ze besneden wilt worden doen wij hier niets aan. We zijn er wel op de hoogte dat vrouwen in sommige culturen besneden moeten worden als ze rijp zijn voor het huwelijk. Als ze niet besneden zijn kunnen ze niet trouwen. Maar ethisch gezien vinden wij dat dit niet hoort en hebben we afgesproken met andere doktoren dat we dergelijke operaties niet zullen uitvoeren.

Zijn er kosten aan de ingreep verbonden en hoe vorderen jullie dit in?

Als we de last-minute ingreep moeten invoeren, dan is er aan zo een ingreep geen kosten aan verbonden. Het is zo een kleine ingreep en daarnaast is er geen naam geven en kunnen de mensen van de administratie het niet verwerken in de computer. Dus deze ingreep is gratis. De tweede ingreep is daarin tegen een heel dure ingreep. Het kost alles bij elkaar €544,--.

Maar als je verzekerd bent kunnen we een groot bedrag van het ziekenfonds declareren. Maar het lastige van de hele situatie is dat zo een ingreep bijna altijd stiekem gebeurt. Dus een bedrag vanaf €544,-- kan je niet zomaar van een verzekering declareren, omdat vaak de meisjes bij hun ouders op de verzekering staan. Dus proberen we altijd een andere uitweg te vinden. We spreken met het meisje af hoe het betaald moet worden. We werken altijd mee met de patiënt, maar we geven wel aan dat er altijd iets mis kan gaan. Wij lichten de administratie wel in dat het geheim gehouden moet worden. Maar goed ik sta er niet altijd bij, dus het kan zijn dat er iets fout kan gaan maar we doen onze uiterste best om het geheim te houden. Wel is het zo dat als iemand particulier is verzekerd dat zij dan een ander adres kan opgeven waar ze haar rekening of brieven van ons kan ontvangen.

Wat is het aantal percentage jaarlijks dat in aanmerking wil komen voor een ingreep?

Jaarlijks krijgen we 50 aanvragen. Dit houdt niet in dat alle 50 aanvragen behandeld worden. Zoals ik eerder heb aangegeven maak ik eerst een afspraak om een gesprek met mijn patiënt te voeren. Vervolgens kijken we of een ingreep noodzakelijk is. Na deze gesprekken zien we 20 aanvragen van het 50 niet hoeven. Deze patiënten zijn door verkeerde of incomplete informatie bij mij terechtgekomen. De resterende 30 aanvragen worden uiteindelijk wel behandeld. Dat houdt dus in dat er operatie uitgevoerd zal worden.

Raad van Dr. Huisman

Als mensen toch geloven dat meisjes door sporten of paardrijden hun maagdevlies beschadigen moeten we deze fabels in stand houden. Dan kan ik aan de moeders aanraden die bij komen dat ze hun dochters snel moeten inschrijven op een sport school of een paarden vereniging. Dan kunnen we daarna de schuld geven aan de sport die de dochter heeft uitgeoefend.

Natuurlijk zijn dit allemaal fabels, ik zeg niet dat er tegenwoordig er niemand hierin nog gelooft. Zelfs nu nog zijn er meisjes die in deze fabels nog heilig in geloven. Ze nemen zekere voor het onzekere en laten veel dingen liggen vanwege deze fabels. Ik denk dat het heel moeilijk zal zijn om de mensen op een andere gedachten te brengen Ik zal een afsluiten met een laatste voorbeeld;

Enige tijd geleden was er een radioprogramma waar een Imam was uitgenodigd. Er werd van alles besproken. Dit programma was bedoel voor de Moslim jongeren en het was een informatieve zender. Maar goed, de Imam besprak van alles en nog wat. Seksualiteit kwam ook ter sprake en dan met name maagdelijkheid. Hij zei dat je volgens de Islam maagd het huwelijk moest intreden. Dus iets anders kan zelfs niet denken. Vervolgens werden er vragen gesteld over menstruatie. Aangezien ik toch enige kennis heb van zaken heb ik ook contact opgenomen met de zender en wilde ook wel een paar vragen beantwoorden. Een meisje wilde meer over de pil weten, waarop ik haar de informatie gaf. De Imam en ik gingen een gesprek aan. De Imam gaf aan dat hij voorstander was van de pil. Waarop ik vertelde waarvoor de pil goed voor kon zijn.

Hiermee bedoel ik dat mensen zelf kunnen bepalen wanneer ze een kindje willen. Daarnaast kan je onregelmatige menstruatie onder controle nemen. De Imam kwam met een merkwaardige reactie. Hij vertelde dat moslim meisjes geen behoefte hadden aan de pil want de dingen wat ik vertelde kwam in hun gemeenschap niet voor en daarnaast zou de pil kanker verwekkend zijn. Ik wenste de Imam veel wijsheid toe en iedereen en prettige avond.

Ik ging er niet in omdat de uitzending ergens in het buitenland werd gedaan. Ik wil best een discussie met iemand aangaan, maar dan moeten wel tegenover elkaar zitten.

Na de interviews met een maatschappelijke werker en gynaecoloog zijn wij tot de conclusie gekomen dat de voor- en nazorg heel belangrijk is bij een hersteloperatie. In de volgende hoofdstuk willen dieper ingaan op het onderwerp maagdelijkheid.

2 Maagdelijkheid

In dit hoofdstuk willen we de Betekenis van maagdelijkheid voor moslim meisjes toelichten.

Maagdelijkheid speelt een belangrijke rol bij de moslims. Jongens en meisjes mogen voor het huwelijk geen seksueel contact hebben. De Islam schrijft voor dat er helemaal geen seksualiteit mag zijn voor het huwelijk. Naast het geloof speelt cultuur een belangrijke rol bij de moslims. Soms bepalen cultuuraspecten in grote mate de normen en waarden, zo dus ook bij seksualiteit. De cultuur bij diverse allochtone groepen geeft dan ook aan dat meisjes geen seks mogen hebben voor het huwelijk. De maagdelijkheid van het meisje wordt bewezen op haar eerste huwelijksnacht tegenover haar echtgenoot. Voor veel meisjes is de huwelijksnacht geen groot plezier, maar een grote nachtmerrie waar ze tegen opzien. De angst of ze zullen bloeden of niet heerst er ongetwijfeld. De paniek heerst er en in vele gevallen vallen ze zelfs flauw tijdens de gemeenschap.

Tegenwoordig, voornamelijk in de grote steden van het land van herkomst, is deze traditie, het tonen van het maagdenbloed aan anderen dan de eigen echtgenoot, vervaagd. Alleen op het platteland komt deze traditie nog voor. Dit alles wil niet zeggen dat het morele waarde van het maagdenbloed minder is geworden.

Vroeger was het maagdenbloed van de bruid een zaak van de hele buurt, omgeving en familie. Op de huwelijksnacht werd het bloed van het meisje getoond en men ontving de eervolle bruid met open armen. De ouders van de bruid waren opgelucht. De moeder heeft haar dochter goed opgevoed en de vader kan zijn hoofd opgeheven houden, hij heeft zij dochter goed bewaakt. De eer van de familie is ongeschonden gebleven.

Van jongs af worden meisjes opgevoed met de regel dat ze uit de buurt van jongens moeten blijven en als iemand ze onzedelijk betast moeten ze dat onmiddellijk bij de familie bekend maken. In sommige gevallen zullen mensen een moord doen als hun eer op het spel staat. Dus er kunnen harde maatregelen genomen worden.

Als een meisje toch seksueel actief is voor haar huwelijk kan ze haar familie eer schaden en kan het meisje uitgesloten van haar gemeenschap. Ze wordt afgeschreven. Het meisje dat er voor gekozen heeft om haar maagdelijksideaal op te geven, kan in veel gevallen hier achteraf spijt van hebben. Ze zullen dan ook hun uiterste best doen om met een oplossing te komen voor hun huwelijk.

Zoals hierboven aangegeven zijn veel aspecten met elkaar verbonden. Zo wordt duidelijk dat je de Islam een grote rol speelt bij maagdelijkheid. De Islam pleit voor maagdelijkheid. Wat betekent het geloof voor een Islamitisch meisje? Hier gaan we in de volgende hoofdstuk dieper op in.

3 de Islam

In eerste instantie willen we verduidelijken wat de Islam inhoudt, omdat bij de keuze van wel of geen hersteloperatie de Islam een grote rol speelt. Tevens de tweestrijd die het oplevert bij de vrouwen/meisjes.

De Islam is een jonge godsdienst. Het is opgericht door de profeet Mohammed, in 610 na Christus. Hij is geboren in een stam die de heilige stad Mekka bestuurde. De Islam kent rond één miljard gelovigen. Er zijn ook veel groepen Moslims waarvan de grootste groep wordt gevormd door de Marokkanen en Turken, maar ook moslims met een andere herkomst, zoals Bosniërs, Indonesiërs, Surinamers, Kenianen, Nigerianen, Irakezen en Iraniërs. Mensen die geloven in de Islam noemen zichzelf Moslims, wat betekent: zij die zich aan de wil van God overgeven. Aanhangers van de Islam worden ook wel Islamieten genoemd. Nederlandse moslims behoren tot de Soennitische stroming binnen de islam. De Sjiietische stroming heeft zijn grootste aanhang in Iran. Er is een belangrijk verschil tussen deze twee stromingen. Het ligt vooral in het leiderschap van de moslimgemeenschap. Een andere groep binnen de Islam is die van de Alevieten. De naam Aleviet verwijst naar Ali ibn Abi Talib de schoonzoon van de profeet Mohammed.

Wat is de Islam

Het eerste wat men zou moeten weten en goed begrijpen heeft te maken met de betekenis van het woord "Islam". De islam is niet genoemd naar een persoon zoals het geval is met het christendom dat genoemd is naar Jezus Christus, of Boedisme, dat genoemd is naar Gotama Buddha. Noch is het genoemd naar een bepaalde stam zoals het Jodisme genoemd is naar de stam van Judah en Hindoeïsme genoemd is naar de Hindoes. De religie "Islam" is de ware religie van "Allah" volgens de islamieten en als zodanig is het centrale principe van Allah's (Allah = Arabische vertaling van "God") religie.

Het Arabische woord "Islam" betekent onderwerping of overgave aan de wil van de enige echte God, die alleen is het waard aanbeden te worden. Iemand die dit doet wordt een 'Moslim' genoemd. Het woord "Moslim" betekent "gehoorzaam aan God", maar het betekent ook "vredelievend". Daarom is de Islam geen nieuwe religie die profeet Mohammed in de zevende eeuw in Arabië heeft geïntroduceerd, maar het is de religie van Allah die toen vervolmaakt werd.

Islam is de religie die aan Adam was gegeven, de eerste mens en de eerste profeet van God, en het was de religie van alle profeten, die na hem volgden.

De naam van Gods religie, 'Islam', is niet door mensen verzonnen. Het is door God zelf als naam voor Zijn religie gekozen en heeft het duidelijk vernoemd in Zijn laatste openbaring aan de mens. In het laatste geschrift van de Goddelijke openbaring, 'de Koran', verklaart God.

"Heden heb ik uw religie voor u vervolmaakt, en Mijn gunst aan u voltooid, en Ik heb de Islam voor u als religie gekozen". (Koran 5:3)

Islam is niet een religie van een bepaalde etnische groep of een bepaald volk, maar het is de religie voor de gehele mensheid.

Wat geloven zij?

De Islam is net zoals het Jodendom en het Christendom een monotheistische godsdienst. Ze geloven dus maar in een god. En die god is Allah. Hij is uniek en machtig. God heeft het universum geschapen naar zijn eigen wil. Hij is de heerser van alles wat leeft. Hij laat de mensen wel hun eigen keuzes maken, bijv. tussen goed en kwaad. Om de mensen op de juiste weg te helpen heeft God in het verleden profeten en boodschappers gezonden. Adam was de eerst grote profeet, na hem volgden Abraham (Ibrahim) Noach, Mozes, David en Jezus.

De inhoud van geloof

- 1. Geloof in slechts één God;*
- 2. Geloof in de Engelen; Engelen zijn Gods dienaren die in opdracht van Hem taken uitvoeren;*
- 3. Geloof in alle Profeten; de islam vereist geloof in alle profeten zonder onderscheidt, van Adam tot Mohammed (vrede zij met hen allen).*

Ze beschouwen alle profeten als hemelse leraren, die kwamen om de mensheid te bekeren en te leiden naar God.

In sommige religies wordt het schelden op profeten van andere religies ook wel eens als een vorm van vroomheid beschouwd, maar als een moslim ook maar het minste onbeslecht zou tonen aan het adres van grondleggers van het Judaïsme of het Christendom, zal dat gaan ten kostte van zijn eigen overtuiging.

Een moslim moet na het bezigen van een naam van een profeet, het doen volgen met de loftuiting.

Zoals ze geloven in alle profeten, geloven ze ook dat alle religies van uit de Waarheid ontsprongen zijn. Maar door de tijd heen zijn ze vermengd met menselijke uitvindingen en verzinnsels. Bovendien waren de meeste van deze leerstellingen plaats en tijdgebonden, waaraan later universele waarden werden toegevoegd.

Zij geloven dat de Koran al deze en aanvullende leerstellingen bevat die permanent en universele waarden bezitten en die bedoeld zijn voor alle naties.

De Koran is het geschrift voor de gehele mensheid. Dit woord van God is geopenbaard in de Arabische taal aan de Heilige profeet Mohammed 1400 jaren geleden en is geheel behouden gebleven zonder enig wijziging. Er zijn talloze moslims die het hele boek letterlijk uit het hoofd kennen. De leerstelling is gebalanceerd, flexibel en universeel en er zijn vele vertalingen van. Het bevat alle morele en spirituele vereisten voor de ontwikkeling van de mensheid.

Volgens de Islam is er leven na de dood. De Hel is een plaats waar de menselijke ziel wordt gestraft. De Hemel is het verkrijgen van een eeuwig leven van volledige blijheid en geluk door verbondenheid met God en door het ontwikkelen van de spirituele kwaliteiten en eindeloze positieve capaciteiten die een mens bezit.

De plichten van een Moslim zijn de vijf dagelijkse gebeden, de vasten in de maand Ramadan, het betalen van de jaarlijkse armenbelasting en indien men daartoe in staat is, minstens 1 maal in de Pelgrimstocht naar Mekka doen.

De Koran

De Koran is volgens de Moslims het heilige woord van God. Een voorbeeld van Gods genade t.o.v. de mens.

Het woord Koran betekent letterlijk: "dat wat voorgelezen moet worden". Dit woord herinnert aan de visioenen van Mohammed, waarin de engel Gabriël hem opdroeg om de woorden van God voor te lezen. De inhoud van de Koran bestaat uit de woorden die de profeet tijdens deze openbaringen heeft gehoord en die men heeft onthouden. Aboe Bakr de opvolger van Mohammed heeft opdracht gegeven om alle overgeleverde teksten te verzamelen en te ordenen. Daarna is er een boek samen gesteld: de Koran. Het boek lijkt op de bijbel, maar is niet in die volgorde verteld.

De inhoud is verdeeld in hoofdstukken die Soera's worden genoemd. Mohammed speelt een heel belangrijke rol in de Koran.

De Moslims vinden de belangrijkste Mohammed dat is de laatste in de rij.

Hij bracht de boodschap aan alle volken. Verschil tussen deze twee stromingen. Het ligt vooral in het leiderschap van de moslimgemeenschap.

Een andere groep binnen de Islam is die van de Alevieten. De naam Aleviet verwijst naar Ali ibn Abi Talib de schoonzoon van de profeet Mohammed.

Profeet Mohammed

Mohammed is geboren in 570 in Mekka. Al op jonge leeftijd stierven zijn ouders en kwam hij bij zijn oom Aboe Talib terecht. Hij werd een echte handeldrijver en toen hij ongeveer 25 was is hij getrouwd en kreeg hij vier dochters.

Er gingen verhalen rond dat hij regelmatig alleen de woestijn introk. Tijdens een tocht in de woestijn werd hij door de engel Gabriel tot profeet geroepen. Wat de engel tegen Mohammed gezegd heeft is niet duidelijk. De Engel gaf hem de opdracht om de goddelijke boodschap te verkondigen aan de mensen in Mekka. Drie jaar na deze ontmoeting heeft hij de mensen dan ook verteld dat ze moesten geloven in één god: 'Allah' en dat de mensen meer rekening moesten houden met de armen en zwakken. Regelmatig gingen er mensen naar Mekka om contact met hem te zoeken. Ook is het gebruikelijk voor de Moslims om één keer in hun leven naar Mekka te gaan en Mohammed te offeren.³

Alle opmerkingen in de Koran over echtgenoten, ouders, kinderen en andere verwanten wijzen erop, dat de sociale structuur van de Islam berust op de onschendbaarheid van het gezin wordt verstaan: de functionele eenheid van een echtpaar met hun kinderen en eventueel andere familieleden die van het gezinshoofd afhankelijk zijn. De rol van de man als hoofd van het gezin en dus degene die verantwoordelijk is voor veiligheid, onderhoud en daarom de sociale status van de hele familie wordt in de Islam bevestigd. De opgave aan de mannen om vrouwen te onderhouden en beschermen is alleen haalbaar als het aantal afhankelijke vrouwen per verantwoordelijke man beperkt blijft, als hij hen goed kent en als zij vertrouwen in hem hebben. Er zal een zekere stabiliteit in de relatie moeten zijn en waar mogelijk een evenwicht tussen gunsten en plichten. Aan de voorwaarden wordt voldaan als een volwassen man zorg op zich neemt van zijn echtgenote en ongetrouwde dochters.

³ Waardenburg, Islam norm en werkelijkheid, Fibula '94

In de relatie van man tot vrouw houdt dit in: bescherming van haar zodat zij haar specifieke taak kan verrichten. Deze taak wordt vervolgens omschreven als het verborgene beschermen en lijkt te duiden op zwangerschap en kinderopvang.

Een uitdrukking als "bescherming van het verborgene", verwijst naar de bijzondere opdracht aan de vrouw en geeft haar centrale, bijna mystieke plaats aan in het gezin en de moslimgemeenschap als geheel. Zij vertegenwoordigt de kern, de ziel van het gezin, het levende centrum van de familie, want als moeder en tastbare uitdrukking van Gods bescherming van het leven en van het goede en schone dat Hij schept. Om die reden is zij als vrouw geheiligd. Haar waarde is niet beperkt tot het baren van kinderen, maar steunt vooral op haar principiële functie waarvoor zij kenmerken als zachtheid, schoonheid en intuïtieve wijsheid heeft meegekregen van God.

In dit hoofdstuk hebben we proberen duidelijk te maken in hoeverre de Islam een rol bij de keuze van een hersteloperatie.

Tevens is het eerverlies een belangrijk psychologisch en maatschappelijk aspect. Vandaar dat wij in het volgende hoofdstuk hier wat dieper op in willen gaan.

4 Het eerverlies

In de Turkse gemeenschap staat het eerverlies gelijk aan schande, een situatie of toestand waarvoor men zich schaamt. De schande wordt vertaald naar familieschande, de goede naam van de familie is teniet verklaard. De cultuur van de landen als Turkije noemt men daarom 'eer en schandeculturen' ofwel honor and shame cultures. Eerverlies kan betrekking hebben op de 'gewone' eer en de 'seksuele' eer.

Het gewone eerverlies

De aantasting van de gewone eer (seref) oftewel de familie-eer kan het gevolg zijn van bijvoorbeeld criminaliteit van een familielid. Criminaliteit is in Turkse begrippen een afwijking van de waarden en normen. Doch is deze afwijking een niet al te belangrijke in vergelijking met de seksuele eerverlies. De eer kan zonder al te ernstige consequenties hersteld worden, door bijvoorbeeld de persoon de kans te geven om het gedrag aan te passen aan de sociale normen en normen. Met andere woorden, de gewone eer kan men aan de ene kant schenden aan de andere kant opbouwen en vergroten. Factoren die men noemt zijn manhaftigheid, eerlijkheid en wijsheid. De gewone eer wordt ook bepaald naar positie en macht. Als we de situatie vertalen naar de positie van de man binnen de Turkse cultuur, dan kunnen we concluderen dat hij degene is die een bepaalde positie en macht heeft over de vrouw. De gewone eer wordt dan ook verbonden met de mannelijke leden van de maatschappij, men spreekt over de aantasting van de gewone eer door de man. Het is ook zo dat de familie minder ernstig aangekeken wordt op het gewone eerverlies. De veroorzaker wordt in dit geval wel op de eigen verantwoordelijkheid en handelen gewezen, zonder direct een verbinding te hebben met overige familieleden.

Het seksuele eerverlies

Bij seksueel eerverlies (namus) is de familie-eer duidelijk geschonden. De gemeenschap zal niet alleen de veroorzaker met scheve ogen aankijken, maar ook diens familie. Het herstel van de eer is dan een niet makkelijke opgave. In sommige gevallen kan men tot het 'dodelijke' uiterste gaan omdat het eer-herstel dermate belangrijk wordt geacht. Men kan denken aan een automatische mechanisme dat in werking wordt gesteld en gericht is op het herstel van de aangetaste seksuele eer. Blijft het herstel van de seksuele eer achterwege, dan kunnen de sociale sancties van de omgeving erg groot en dwangmatig zijn en in meeste gevallen zelfs leiden tot directe of indirecte uitstoting uit de gemeenschap. De aangetaste seksuele eer kan niet aangetast blijven, herstel ervan is noodzakelijk. In Westerse gedachten kan het ondenkbaar zijn op welke manier en door middel waarvan de seksuele eer hersteld wordt.

Voor een Turkse familie is het verlies van de seksuele eer bijna het ergste wat de familie kan overkomen. De opvatting van de ernst van de zaak kan verschillen per familie en per plattelands en stadsmensen. Het is bekend dat het merendeel van de Turken in Nederland afkomstig zijn uit het Turkse platteland en hierdoor duidelijk wordt dat het eerverlies de door van de schuldige(n). Men beweert dat er in de echte Turkse stadscultuur geen dodelijk sancties bestaan. Tegenwoordig is echter het onderscheid tussen plattelands en stads Turken moeilijk. Ook in Turkije wonen veel plattelandsmensen in de grote steden.

Wij denken dat je dit laatste punt eveneens kan vertalen naar de Nederlandse situatie. Uiterlijke verschijning, bijvoorbeeld er modieus uitzien, hoeft niet te betekenen dat men te maken heeft met in de Nederlandse cultuur geïntegreerde Turkse mensen.

Men pretendeert dat de jongeren, dus de tweede en derde generatie Turken in Nederland er Westers uitzien en hierdoor wellicht ook Westerse opvattingen hebben. Niets van dit laatste hoeft waar te zijn, zoals eerder opgemerkt, cultuur is een geïnternaliseerd waarden- en normenpatroon. De uiterlijke vertoning hoeft niet in overeenstemming te zijn met de innerlijke persoonlijkheid. Als een Turks meisje geen hoofddoek draagt, wel uitgaat en een goede integratie in de Nederlandse samenleving laat zien, dan nog kan ze verbonden zijn aan culturele aspecten die haar leven direct of indirect zullen bepalen. Hetzelfde zal het geval zijn met de Turkse jongen, hij kan nog zo hard roepen dat hij verwesterd is, in zijn ogen zijn zusters en moeder degenen die de seksuele eer van zijn familie moeten beschermen.

Naast de groep vrouwen, die daadwerkelijk de maagdelijkheidnorm heeft overschreden bestaan er ook vrouwen die niet de maagdelijkheidnorm hebben overtreden, maar wel in de problemen komen ten gevolge van deze onzekerheid over het al dan niet maagd zijn (bijvoorbeeld in het geval van tampongebruik), magie en seksuele problemen na het huwelijk. Door hulpverleners worden in verband met het laatste onder meer primair vaginistische reacties genoemd.

Uit bovenstaande komt naar voren dat de manier waarop "maagdelijkheid" in de hulpvraag tot uitdrukking komt kan variëren van heel duidelijk en expliciet tot op het eerste gezicht helemaal niet duidelijk. De vraag of en hoe maagdelijkheidproblematiek binnen de hulpverlening aan de orde komt hangt onder meer af van de specifieke vrouw en de instelling, houding en vaardigheden van de hulpverlener.

(on)Vrijwillige schaking

Schaking is een op het platteland van Turkije veel voorkomend verschijnsel dat direct samenhangt met het al daar gangbare systeem van z.g. gearrangeerde huwelijken, namelijk dat kinderen – zowel jongens als meisjes door hun ouders worden uitgehuwelijkt. Het is een manier om aan dit 'systeem' te kunnen ontsnappen. De meest zuivere vorm van schaking is een vrijwillige schaking, dwz dat een Turks meisje zich vrijwillig, met haar toestemming, oor haar 'geliefde' laat ontvoeren om met hem te trouwen en om daardoor te kunnen ontkomen aan een huwelijk met iemand aan wie zij voorbestemd is maar waarmee zij niet wil trouwen. Hier zijn in feite drie partijen in het geding: de ontvoerder (en zijn familie), het geschaakte meisje (en haar familie), alsmede aan wie het meisje door haar vader was toegezegd (en diens familie).

Behalve vrijwillige schakingen komen onder Turken ook onvrijwillige schakingen voor. Hierbij wordt een meisje tegen haar wil ontvoerd en evenals bij een vrijwillige schaking bij familie van de ontvoerder verborgen gehouden en door hem ontmaagd. De ontmaagding heeft bij onvrijwillige schakingen meestal het karakter van een verkrachting en heeft primair tot doel om het meisje waardeloos te maken voor iedere andere man en in het bijzonder voor degene aan wie zij toegezegd c.q. verloofd was. De ontmaagding heeft in zulke gevallen verder veelal tot gevolg dat het geschaakte meisje, bij gebrek aan perspectieven, haar ontvoerder noodgedwongen als haar man zal gaan beschouwen.

De reden van een onvrijwillige schaking is over het algemeen het verlangen van de invoerder om het meisje waar hij verliefd op is als zijn vrouw te kunnen krijgen. Dat het ontvoerde meisje niet verliefd op hem is, ziet hij niet als probleem omdat hij van mening is dat de liefde later vanzelf wel zal komen.

In Nederland doen zich zowel vrijwillige als onvrijwillige schakingen voor, waarbij in sommige gevallen de ontvoerder illegaal in Nederland verblijft en het verkrijgen van een verblijfsvergunning door een afgedwongen huwelijk een belangrijke rol speelt. Een schaking vrijwillig of onvrijwillig, veroorzaakt aantasting van de seksuele eer van de familie van het meisje en betekent 'oorlog' tussen de twee betrokken families. De eer kan alleen hersteld worden door een huwelijk van het geschaakte meisje, dat in het algemeen haar maagdelijkheid is kwijtgeraakt. Komt er geen huwelijk tot stand, dan heeft de ontvoerder ernstig voor zijn leven te vrezen. Als het meisje al verloofd of al aan iemand is toegezegd, zit de vader alleen nog maar om een huwelijk met de verloofde, mogelijk onder gewijzigde voorwaarden, of met een totaal andere man te regelen. Is die verloofde directe familie van het geschaakte meisje, bijv een neef, dan zijn de moeilijkheden binnen de familie vaak niet meer te overzien. De vader zal verweten worden dat hij niet goed op zijn dochter in dat 'heidense' en 'slechte' Holland heeft gepast, enz. Aldus groeit dan de kans op een z.g. eerwraak, waarbij de ontvoerder gedood zal moeten worden, die al deze narigheid heeft veroorzaakt.

Verkrachting of aanranding

In veel gevallen zal een verkrachting of aanranding een uitzichtloze toestand vormen voor een ongehuwd meisje. Zij is haar maagdelijkheid kwijt wat gelijk staat aan aantasting van de seksuele eer van haar familie. De verkrachting zal het meisje of haar familie strikt geheim houden. Men is bang voor de roddels en uitstoting uit de gemeenschap. Het belangrijkste vindt men dat er niet over gesproken kan en mag worden, waardoor er geen of nauwelijks verwerking van een dergelijke traumatische ervaring plaatsvindt.

Een meisje dat verkracht is zal zichzelf ook schuldig voelen, immers als de familie er achter komt wordt het meisje als de veroorzaker en uitlokker van de verkrachting gezien. Het verschil tussen een Nederlandse en Turkse incestdelict of verkrachting is, dat er in de Nederlandse situatie op lange termijn een min of meer acceptatie en berusting ontstaat. In sommige gevallen kan het ook gebeuren dat kwaadheid van vader (of een ander betrokkene) kan leiden tot een wraakactie tegen de dader. Echter de motieven tot die wraakactie zullen niet in de zogenaamde erekwestie liggen. Bij Turkse families kan sprake zijn van een dodelijke wraakactie. Deze laatste zal meestal het gevolg zijn van 'het herstel van de aangetaste eer'. De sociale druk waaronder de familie lijdt, bijvoorbeeld de roddels kunnen de gevoelens van een wraakactie versterken.

Concluderend kunnen we vaststellen dat het eergevoel, naast hun geloof ook een heel belangrijk aspect is in hun keuze voor een hersteloperatie. Het eergevoel en het geloof zijn mede bepalend voor de toekomst perspectieven van de vrouwen/meisjes. Het toekomst perspectief van de islamitische meisjes is onder andere verbonden met een huwelijk. Om deze reden hebben we het volgende hoofdstuk geweid aan "Het Huwelijk."

5 Het huwelijk

In de Islam wordt elke gezonde Moslim aangeraden om te trouwen. Dankzij het huwelijk en de samenhang van de grootfamilie is iedereen verzorgd: het gehuwde paar voorziet in ieders sociale en seksuele behoeften, kinderen worden verzorgd en grootgebracht en ouden van dagen vinden er verzorging en respect. Moslimvrouwen dienen in te stemmen met een huwelijk: zonder haar toestemming mag het huwelijk niet worden voltrokken. De Islam verbiedt niet dat de toekomstige echtelieden elkaar leren kennen. De profeet Mohammed heeft zijn volgelingen juist voorgehouden dat zij een mogelijke bruid en bruidegom beter eerst zouden ontmoeten en haar enigszins leren kennen voor dat ze een definitieve overeenkomst aan gaan. De profeet heeft zelf met zijn toekomstige vrouwen overleg gepleegd. Ook zijn dochters zijn getrouwd met mannen die zij al kenden.

In de Islam is het huwelijk een overeenkomst tussen man en vrouw. De eisen voor een huwelijksovereenkomst zijn.

- ❖ *De instemming van beide partners*
- ❖ *Het bepalen van de bruidsgift*
- ❖ *Het vaststellen van de overeenkomst in aanwezigheid van getuigen*
- ❖ *Het bekend maken van de verbintenissen*

Het is van belang dat zij beiden weten dat de formele overeenkomst alsnog ongeldig kan worden verklaard als één van hen het huwelijk weigert te aanvaarden. De Islam onderschrijft onder geen beding het afdwingen van een huwelijk. Een dergelijke huwelijksovereenkomst is in principe ongeldig.

De echtgenoot is een bruidsgift verschuldigd aan de bruid, die hij voor het huwelijk met haar overeen moet komen. Een bruidsschat is wat de bruid zelf meebrengt in haar huwelijk en een bruidsgift is wat zij ontvangt van haar echtgenoot. Het is niet noodzakelijk dat de bruidsgift onmiddellijk en volledig wordt overgedragen. Een afgesproken deel ervan kan bij het tekenen van het huwelijkscontract worden voldaan en de rest bij een latere gelegenheid. De gehele bruidsgift is wel onmiddellijk invorderbaar wanneer de echtgenoot overlijdt of wanneer hij van zijn vrouw wil scheiden. De waarde van de bruidsgift hangt af van de draagkracht van de man en de levensstandaard van de bruid.

*In de Koran wordt de vrouw, evengoed als de man, als een zelfstandige rechtspersoon en een economische eenheid beschouwt, zij het dat zij met minder financiële verantwoordelijkheden is belast dan de man. Onder normale omstandigheden zal zij, stukje bij beetje, een bezit opbouwen dat haar alleen toebehoort en waar zij zelfstandig over kan beschikken. Een belangrijke bijdrage aan deze economische volwaardigheid is de bruidsgift, die enerzijds een soort vergoeding is voor haar diensten binnen het huwelijk en anderzijds een garantie voor moeilijke tijden.*⁴

⁴ Mernissi, achter de sluier, Amsterdam, Feministische uitgeverij Sara '83

6 Positie van Islamitische vrouwen in westerse samenleving

Geloof versus westerse maatschappij

De Moslimmeisjes die in een westerse maatschappij leven hebben het veel moeilijker dan hun leeftijdsgenoten in hun land van herkomst. Deze meisjes leven in twee culturen. Dit wil zeggen dat ze binnenshuis opgevoed wordt met de waarden en normen die voortvloeien van hun geloof. Familie en omgeving verwachten dat de meisjes ook zich hierna toe zullen gedragen en denken. Daarnaast komen ze buiten huis in aanraking met een totaal ander cultuur. Deze cultuur lijkt in de verste verte niet op hun cultuur dat ze van huis uit mee hebben gekregen. Het enige wat de meeste meisjes opvalt, is dat de Nederlandse cultuur heel erg aantrekkelijk is vanwege de vrijheid dat de mensen zijn toegekend.

Dit is vreemd voor vele meisjes, aantrekkelijk omdat er niet bij de minste en de geringste een verbod op hun handelingen staat. Wat wel het geval is bij hun eigen cultuur wat ze van huis uit mee hebben gekregen. Wat betekent dit nou voor deze meisjes: Dit betekent dat je buitenshuis een heel ander leven zal leiden dan binnenshuis. Thuis is zij de dochter die de ouders wensen te zien. Ze zal zich gedragen naar haar opvoeding, waarden en normen die ze heeft gekregen. Buitenshuis is ze vrij. Ze hoeft zich niet te verantwoorden aan de buitenwereld en zal grenzen kunnen verleggen. Ze houdt dan in mindere mate rekening met de geboden en verboden die ze van huis uit heeft meegekregen. Deze geboden en verboden heeft ze thuis gelaten.

Vaak genoeg komt het voor dat meisjes in twee strijd komen te zitten. Op de wijze dat je bent opgevoed en de samenleving waarin je leeft botst nogal vaak. Ze weten eigenlijk niet hoe ze zich moeten gedragen, moeten ze nu hun cultuur, waarden en normen behouden en ook zo leven? Of moeten ze integreren en leven zoals de Nederlandse samenleving zich beweegt? Omdat ze niet zonder een van de culturen kunnen, vormen ze als het ware een derde cultuur. Buitenshuis een geïntegreerde houding aannemen en binnenshuis het meisje zijn hoe ze door hun ouders zijn opgevoed. Ze nemen bepaalde waarden en normen die ze van huis uit hebben gekregen. Ze nemen bepaalde normen en waarden van de Nederlandse cultuur en dit bundelen ze samen en er ontstaat een derde cultuur. Zo proberen deze meisjes acceptatie van de westerse maatschappij te winnen. Ze laten bepaalde waarden en normen liggen om mee te tellen in de westerse maatschappij als een Islamitische vrouw. Ze willen in hun eigen gemeenschap gerespecteerd worden om wat ze als een geïntegreerde Islamitische vrouw heeft kunnen bereiken in een westerse maatschappij. Dit allemaal is makkelijk gezegd dan gedaan. Men moet wel rekening houden met de oudere generaties die een belangrijke rol spelen in een Moslim gemeenschap. Deze oudere mensen hebben meestal het laatste woord. Ze zijn niet altijd voor reden vatbaar als het gaat over een islamitische vrouw die zich wilt mobiliseren in een westerse maatschappij. Deze oudere generatie is veelal conservatief en vinden dat je als een moslim in een westerse maatschappij koste wat het kost je vast houden aan je normen en waarden van je land van herkomst. Alles wat onbekend is fout en je zal door je eigen gemeenschap en door God gestraft worden.

Dit betekent dan ook dat deze oudere generatie aan het maagdenbloed veel waarde aan hecht. Deze mensen zullen allemaal de mening delen, een meisje dat niet op haar huwelijksnacht zal bloeden is een hoer. Een hoer heeft geen plaats in de Islamitische samenleving. Hiermee bedoelen wij dat, hoeren zonder respect, zonder status en zonder eerbied worden behandeld. De samenleving ziet hoeren als een seksobject, waar mannen hun seksuele behoeften op botvieren.

De vrouw wordt dus eigenlijk verantwoordelijk gesteld voor het beschermen van haar seksuele eer, gaat het mis dan is ze gefaald, op dat moment komt de man in actie, als man moet hij het aangetaste eer herstellen. De werkelijkheid is, dat de man weet dat hij eigenlijk is gefaald als toezichhouder van de vrouwelijke leden van zijn familie en de eer van zijn familie. Zijn falen zal hij proberen te herstellen, desnoods met geweld.

Dus een man kan nog zo hard roepen dat hij vooruitstrevend is, als puntje bij paaltje komt eist hij altijd dat zijn vrouwelijke leden van zijn familie maagd het huwelijk zullen intreden en natuurlijk dat zijn aanstaande echtgenote maagd moet zijn. Hiermee willen wij ook aangeven dat er in een Moslim gemeenschap niet of nauwelijks gesproken zal worden over seksualiteit. Juist op het gebied van seksualiteit kunnen meisjes geconfronteerd worden met zeer uiteenlopende waarden en normen. Op het gebied van seksualiteit is het volgende aan de hand: De Moslimmeisjes krijgen van huis uit mee dat ze tot hun huwelijksnacht maagd moeten blijven, terwijl ze buitenshuis in aanraking komen met een samenleving waarin toegestaan is dat men seksuele experimenten voor het huwelijk mogen uitvoeren. Veel meisjes vinden het toch wel spannend om seksuele te experimenteren. Ze zullen meer of minder oppervlakkige seksueel contacten aangaan. Dit brengt ook moeilijkheden met zich mee. Gezien de maagdelijkheidnorm kan het aangaan van seksuele contacten voor het huwelijk voor een Islamitisch meisje op verschillende manieren tot moeilijkheden leiden. Zo bestaat de mogelijkheid dat de aanstaande partner en/of zijn familie het meisje weigert. Soms lossen de ouders van het meisje het probleem op door een gedwongen huwelijk met een mindere huwelijkskandidaat. Zo probeert de familie van het meisje hun eer hoog te houden, door hun gedrag van hun dochter de kop in te drukken door haar uit te huwelijken.⁵

De positie van de islamitische vrouwen in de westerse samenleving is mede afhankelijk van de opvattingen en meningen van de islamitische mannen. In het volgende hoofdstuk willen we de opvattingen van de islamitische mannen in kaart brengen.

⁵ Mounthaan, “ Twee levens” Dilemma’s van islamitische meisjes rondom maagdelijkheid, Uitgeverij Eburon

7 De opvattingen van Islamitische mannen

Hiervoor hebben we met verschillende mannen gepraat. Veelal stonden ze versteld dat we zo een onderwerp aansneden en vervolgens hun meningen over het onderwerp vroegen. Veel reacties kregen we niet in het begin en ze probeerden met een geintje er onderuit te komen. Toen ze zagen dat we er op terugkwamen en de informatie die we over het onderwerp hadden verzameld met hen deelde hadden ze op eens wel interesse om een serieus gesprek met ons aan te gaan. Op de vraag: Hoeveel waarde hecht je aan maagdenbloed? Was het antwoord dat het belangrijk was. Maar waarom was het nou zo belangrijk? Was dit een teken dat ze met een eervol meisje waren getrouwd? Een meisje dat hiervoor in haar leven niet seksueel actief is geweest. Op dit punt waren de meningen verdeeld.

De groep kan je in tweeën splitsen: de eerste groep was van mening dat je niet kon zeggen dat een meisje niet seksueel actief is geweest alleen omdat je maagdenbloed op het laken had gezien. Dit hebben ze nader uitgelegd Een meisje kan een vriend hebben gehad voor haar huwelijk. Je kan op je vingers tellen dat het niet bij handjes vasthouden is gebleven. Zoenen, strelen, knuffelen enz. komt om de hoek kijken. Dit is ook seksueel actief zijn, je vrijt met elkaar zonder geslachtsgemeenschap te hebben. Dus waren deze mannen van mening dat je met een meisje moest trouwen die helemaal het mannen lichaam niet had ontdekt. Hun boodschap kwam over!

Een andere vraag: Hebben (hadden) jullie geen vriendinnen? Meer dan de helft zei trots dat ze een meisje hadden. We vroegen of ze met hun vriendin zouden trouwen. Dat wisten ze nog niet en de tijd zou het hen leren. Dat begrepen we niet, ze hebben met man en macht hun meningen gegeven over het feit dat het belangrijk is dat een meisje onaangeraakt moest blijven voor haar aanstaande man. Dit hebben we hun gevraagd, als jullie aanstaande echtgenotes het mannelijke lichaam niet ontdekt mogen hebben, waarom hebben jullie dan een relatie met meisje waarvan je niet zeker weet of je met haar zult trouwen?

ANTWOORD: Wij zijn mannen! Goed daar zijn we het mee eens, maar je hebt een relatie met een persoon in dit geval dus met een meisje die net zo goed met iemand anders zou kunnen trouwen en die al een mannelijk lichaam heeft ontdekt. Er viel een stilte.....

De andere groep vond het maagdenbloed ook belangrijk. Maar om er meteen issue van te maken vonden ze het niet nodig. Een van de mannen waarmee we spraken zei het volgende: Ik vind het natuurlijk ook belangrijk dat mijn aanstaande echtgenoot maagd is. Maar wat meer belang voor mij is dat ik van haar houd en dat we elkaar respecteren en goed met elkaar overweg kunnen. Ik denk dat we eigenlijk meer de omgeving gerust moeten stellen dat we met een maagd zijn getrouwd. Want in je omgeving moet je eer hoog houden. Soms vraag ik me af, telt mijn mening of telt de mening van de omgeving. Ik moet toch met iemand samen zijn waarbij ik me goed voel en prettig voel. Of moet de omgeving maar alles goed of afkeuren? Iemand anders wilde ook reageren op het feit van relaties aan gaan waarbij je nog niet zeker van bent of je met dat meisje zult trouwen. Hij vond dat je zolang je serieus aan een relatie werkt, dat het moet kunnen.

Je moet niet een meisje afschrijven omdat ze een vriend heeft gehad. Want als je het zo wilt spelen moet je als man ook geen vriendin nemen. Hij was van mening dat als je een regel opstelt dat het voor een meisje en een jongen moest gelden.

Wat ons opviel was dat de mensen uit deze groepen steeds elkaar bestempelden met woorden zoals: de eerste groep noemde de mensen uit de tweede groep, de geïntegreerde "nep-Turken" of "niet-gelovigen". De tweede groep beschuldigde de eerste groep met conservatieve "hersenloze" mensen of "fundamentalisten" die perse niet open stonden voor nieuwe ideeën en ontwikkelingen.

We realiseerden ons nu pas hoe moeilijk het zou zijn om het onderwerp maagdenvlies toe te lichten van uit de medische wereld. Hiermee willen wij zeggen dat als de tweede generatie ook gefixeerd is op het maagdenbloed dan kan je men moeilijk overtuigen dat een meisje, ook al is zij maagd, toch niet hoeft te bloeden op haar huwelijksnacht. Dit hebben we aan de hand van een interview met gynaecoloog G. Huisman toegelicht.

8 Hulpverlening bij maagdelijkheids problematiek

In de hulpverlening aan allochtone meisjes die te maken hebben met herstel operaties doen zich verschillende problemen voor. Instellingen voor hulpverlening en maatschappelijke dienstverlening zijn vaak onvoldoende in staat in te spelen op de specifieke situaties en problemen van allochtonen. Hun deskundigheid op het terrein van multiculturele hulpverlening en hulpverlening na maagdenvliesherstel operatie schiet nogal eens te kort. Aan de andere kant stappen Turkse meiden niet gemakkelijk naar de hulpverlener of naar een instelling met een problemen. Sociale controle en angst voor roddels spelen ook een grote rol. De angst dat anderen op de hoogte zullen raken is van grote invloed op het zwijgen tegenover hulpverleners en artsen met wie de vrouwen in aanraking komen. De angst dat dergelijke vertrouwelijke informatie toch bekend wordt in de eigen groep is groot.

Er zijn vele belemmeringen voor Turkse meiden om zich bij de reguliere hulpverlening, structuur te melden. Bijvoorbeeld de toegankelijkheid van de reguliere hulpverlening, de structuur van de geestelijke gezondheidszorg en het ontbreken van de hulpverlening in eigen taal.

Ook de eer en schandecultuur wordt in dit verband genoemd; wanneer de eer van de gemeenschap/familie nauw verbonden is met het gedrag van de leden kan door bekend worden van het gemeenschap wat plaats heeft gevonden de goede naam van de hele gemeenschap worden 'bezoedeld' en aangetast. Voor veel Islamitische meiden geldt dat ze in Nederland weinig familie en vrienden hebben waar zij echt op kunnen terugvallen op het moment dat ze het meest nodig hebben. Vaak ontbreekt er ook aan andere mogelijke vertrouwenspersoon aan wie ze een dergelijke belastend problematiek zouden durven en kunnen toevertrouwen.

Waar zoeken de meiden professionele hulp voor hun probleem?

Uit verschillende onderzoeken komt naar voren dat de meisjes en jonge vrouwen professionele hulp zoeken bij huisartsen, gespecialiseerde artsen (waaronder gynaecologen, artsen van Rutgers Stichting, abortusartsen) en psychosociale hulpverleners

(waaronder maatschappelijke werkers en psychologen). Verder is gebleken dat de gespecialiseerde artsen het meest worden geconfronteerd met vragen en problemen rondom maagdelijkheid, gevolgd door de huisartsen en op de laatste plaats de psychosociale hulpverleners. Dit is logisch gezien het karakter van de specialisatie van de eerstgenoemde (gynaecologie, seksualiteit, geboorteregeling). Uit het gegeven dat de psychosociale hulpverleners het minst in aanraking komen met het maagdelijkheid-problematiek valt af te leiden dat het medische circuit voor veel meisjes een meer voor de hand liggende keuze is. Overigens lijken juist meisjes bij wie de maagdelijkheid-problematiek minder direct in de hulpvraag naar voren komt, wel een beroep te doen op de psychosociale hulpverlening.

a. Opvoedingscultuur

Allereerst willen wij in deze paragraaf een globale beeld geven van de Turkse cultuur want het is belangrijk om als hulpverlener bepaalde inzicht te hebben in de cultuur van de cliënten.

De opvoeding in Turkse gezinnen van de eerste generatie migranten kan het beste getypeerd worden als geleidelijke disciplineren. Discipline moet hierbij opgevat worden als het leren van regels. Dit betekent een actieve houding van de opvoeder, zij het vanaf een bepaalde leeftijd van het kind. Als de kinderen jong zijn worden ze zoveel mogelijk ontzien. Ze leren wel gedragsregels maar overtredingen worden gemakkelijk door de vingers gezien. Vanaf dat de kinderen 6-7 jaar moeten ze wel aan regels en eisen voldoen. Het zwaartepunt van de opvoeding ligt aldus tussen het zevende en twaalfde jaar. In deze fase begint ook de opvoeding voor jongens en meisjes uiteen te lopen. Na de puberteit wordt dit verschil sterker. De opvoedingsdoelen die de ouders belangrijk vinden zoals gehoorzaamheid, respect en attent zijn duiden op waardering van sociale relaties en de vaardigheid om hiermee om te gaan. Oudere broers en zussen hebben een erkende opvoedingstaak tegenover de jongere kinderen in het gezin. Ouders en adolescente kinderen vertonen overeenkomst in hun oriëntatie op de Nederlandse samenleving.

b. Opvoeding en communicatie

Wij- culturen(Turkse)
Collectivistisch/ 'dorps'
 Van wie ben je er een?

Ik- culturen(westerse)
Individualistisch/ 'stads'
 Wie ben je?

Sociale controle
 Sterke sociale controle

Zwakkere sociale controle

Doel van de opvoeding

Een volwassene die van zijn familie houdt en die weet hoe het hoort.

Een volwassene die geleerd heeft zijn eigen gang te gaan

Belangrijke waarden

Verbondenheid met familie
 In harmonie leven met je omgeving
 Gastvrij zijn
 Gehoorzaam zijn
 Respect tonen aan ouderen
 Bescheiden zijn
 Eergevoel tonen
 Deugdzaam zijn

Zelfstandig laten zien
 Initiatief nemen
 Eigen keuze maken
 Nadruk op jong, modern
 Assertief zijn
 Je profileren
 Behoeft aan privacy

Taak van de opvoeder

Overdragen van normen/waarden

Aanleren van de tradities

Toezicht houden; controleren, straffen

Bevorderen van

zelfstandigheid

Eigen keuzen leren maken

begeleidende rol, zelf laten

Ontdekken

Regels

Duidelijker regels over wat mag

En niet mag; wat hoort en niet hoort

Onduidelijker hoe het hoort

Meer eigen invulling van regels

Rolopvatting

Wat 'goed' gedrag is hangt sterker
af van je rol.

Hoe je je moet gedragen is
sterker afhankelijk van
individuele invulling.⁶

Gezien het schema hierboven kunnen we concluderen dat de Turkse cultuur gericht is op collectiviteit waardoor de sociale controle strenger is. Waaruit voortvloeit dat een deugdzaam leven een belangrijke rol speelt. De beslissingen die je neemt moet je kunnen verantwoorden tegenover de omgeving.

Daarin tegen is de westerse cultuur een individualistische cultuur waarbij ze vrij zijn in het maken van hun beslissingen.

⁶ S&O opvoedingsondersteuning

Hoe te handelen in interculturele situaties

De communicatie tussen een hulpverlener en cliënt is van belang, vandaar dat wij een apart hoofdstuk hebben geweid aan hoe je kunt handelen in interculturele situaties.

Drie aspecten die het handelen bepalen;

- kennis en inzicht
- houding
- vaardigheden

Kennis en inzicht

Deze zijn belangrijk om de betekenis te geven aan het gedrag van anderen, om informatie te decoderen. Hoe meer gedragsalternatieven je als hulpverlener kent, hoe groter je keuzemogelijkheden zijn om op een bepaalde manier te reageren. Het is belangrijk om van tevoren informatie te verzamelen die belangrijk is voor je cliënt. De instellingen die een rol kunnen spelen. Dit zorgt ervoor dat de cliënt meer vertrouwen heeft in de medewerker zodat de vertrouwensband wordt opgebouwd.

Houding

Een open leefhouding; een houding waarin jij je openstelt voor andere waarden en normen, voor de culturele prioriteiten die iemand heeft. Willen achterhalen wat de ander beweegt tot een bepaalde actie. Laat door je houding merken dat je geen vooroordelen hebt, zorg dat je geïnteresseerd bent in wat de cliënt te vertellen heeft door zoveel mogelijk door te vragen. Als iets jou onduidelijk is ga dan niet je conclusie trekken maar vraag om nadere toelichting.

Vaardigheden

Goed kunnen luisteren, laat duidelijk merken dat je geïnteresseerd bent in het verhaal wat de cliënt te vertellen heeft.

Stel duidelijke vragen zodat de cliënt merkt dat je betrokken bent maar ga niet te diep op persoonlijke aspecten zitten.

Gevoelens kunnen herkennen en erkennen bij jezelf en de ander, geef de cliënt de ruimte om de emotionele kant ook te belichten, meestal wordt het uitvoerende besproken en het emotionele kant blijft liggen.

Communicatietechnieken beheersen om te kunnen praten met mensen uit andere culturen. Van tevoren weten welke cultuur voor en het probleem niet bagatelliseren.

Om culturele verschillen en mogelijke misverstanden in de communicatie te kunnen opsporen en aanpakken zijn drie kernvragen van essentieel belang.

Wat is mijn aandeel?

Wat wil ik en wat kan ik? Wil de cliënt alleen informatie over de operatie of ga je als medewerker ook de emotionele kant bespreken.

Wat is het aandeel van de ander?

Wat is de hulpvraag van de cliënt?

Wat is de invloed van de ruime sociale omgeving:

De heersende sociale representaties van beelden, waarden, normen, opvattingen en betekenis van de communicatie. Wat voor invloed heeft de sociale omgeving voor de cliënt? Hoe gaat de cliënt hiermee om?

Deze drie vragen kan je door vertalen naar vijf gebieden.

- *Taal (verbaal en non-verbaal);*
- *Ordering (zienswijze en logica);*
- *Personen (identiteit en relatie);*
- *Organisatie (regelingen en machtsrelaties).*
- *Inzet (motivatie, behoeften, wensen en angsten)*

9 Conclusie en aanbevelingen

Inleiding

In de praktijk brokkelt dus de gezagsbasis van de ouders af. Sommige hebben er grote moeite mee hun verwachtingen ten aanzien van de kinderen op grond hiervan bij te stellen en zijn zelfs geneigd hun opgroeiende kinderen meer aan banden te leggen of hen met hardere hand tegemoet te treden. Soms gaat men er zelfs toe over, zij het met bloedend hart, de kinderen naar het land van herkomst te sturen, om het gevreesde cultuurverlies in vroeg stadium te voorkomen. Naast een reactie die op cultuur behoud gericht is, zien we echter ook een reactie die gericht is op het vinden van een nieuwe balans. Veel ouders erkennen dat de tijden, land van herkomst, niet stil staan. Zij zien zich als opvoeders voor de nieuwe uitdaging gesteld te leren omgaan met de toegenomen mondigheid van hun kinderen, die meer vragen en eisen stellen en inbreng in de opvoeding wensen.

Een belangrijke indicatie voor de veranderingen in de onderlinge verhoudingen vormt de toegenomen bewegingsvrijheid van opgroeiende meisjes. Hoewel zonen nog steeds gezien als toekomstig kostwinner, geldt voor meisjes in toenemende mate een dubbel toekomstperspectief, waarin gezin en buitenshuis werken gecombineerd wordt. Het huwelijk en moederschap blijven daarbij als toekomstdoel omstreden en meisjes blijven trouw aan meegekregen normen en waarden, zoals die betreffende respect en eerbaarheid. Door het vertrouwen dat zij hiermee winnen van hun ouders, creëren zij zich op het maatschappelijke terrein meer vrijheid. In dat deel van gezinnen waarin vaders ambivalent of afhoudend blijven tegenover dit streven, krijgen meisjes zelden (morele) steun van hun moeder.

Conclusie

Gebleken is dat maatschappelijk werkers verschillende standpunten hebben ten aanzien van het geven van hulp op het gebied van maagdelijkheidproblematiek met name als het gaat om verzoeken om een maagdenvlieshersteloperatie. Naar analogie van de abortushulpverlening blijken hulpverleners gebruik te maken van het "ja, tenzij" versus het "nee, tenzij" standpunt.

"Ja, tenzij" betekent ingaan op de hulpvraag van het meisje tenzij er een duidelijke reden is om dat niet te doen. In de hulpverlening worden thema's als de achtergrond van het verzoek, de omstandigheden waaronder de gemeenschap heeft plaatsgevonden, alternatieven voor een operatie, de beschikbaarheid van vertrouwenpersonen, het toekomstige seksuele gedrag van de vrouwen en de aard en timing van de operaties aan de orde gesteld. "Nee, tenzij" betekent aard en timing van de orde gesteld.

"Nee, tenzij" betekent niet ingaan op de hulpvraag, bijvoorbeeld op een verzoek om een maagdenvlieshersteloperatie, tenzij er een dwingende reden is om dat wel te doen. Na het ondergaan van een hersteloperatie is het natuurlijk niet zeker dat het meisje zal bloeden, maar vergroot deze kans natuurlijk wel. In principe komen bij maatschappelijk die dit standpunt aanhangen dezelfde thema's aan de orde, alleen wordt er veel meer een ontmoedigingsbeleid ten aanzien van herstel operaties gevoerd. In sommige gevallen wordt een herteloperatie extra afschrikwekkend voorgesteld en soms wordt het meisje aangeraden om naar een andere hulpverlener te gaan met haar verzoek.

Naast deze standpunten zijn er maatschappelijk werkers die zich beroepen op de ideeën uit de vrouwenhulpverlening. Daarbij staat een positieve houding ten opzichte van de cliënt centraal, waarbij een beroep wordt gedaan op haar kracht van zelfredzaamheid. Er wordt uitgegaan van de specifieke situatie en het probleem van een vrouw, waarbij de eigen oplossingsstrategie als uitgangspunt wordt genomen. Sommige maatschappelijk werkers daarentegen interpreteren het begrip “vrouwenhulpverlening” als dat wat het beste is voor vrouwen.

Zij zien hulpvormen als hersteloperaties per definitie niet in het belang van de vrouw in kwestie en zeker niet voor islamitische vrouwen in het algemeen. Op grond van deze interpretaties zijn alle meisjes met een dergelijke hulpvraag “slachtoffer” van de maagdelijkheidsnorm. Maagdelijkheid hangt samen met eer op. Op het moment dat er seksueel contact is voor het huwelijk zal dit gelijk staan aan schending van de familie eer. In sommige gevallen betekent dit dat het meisje afgestoten of uitgehuwelijkt wordt. Verder zijn er ook hulpverleners die hun handelen mede baseren op opvattingen over multiculturele hulpverlening, waarbij men probeert aan te sluiten bij de belevingswereld van degene die hulp vraagt. Volgens de Islam geen seksuele contact voor het huwelijk, als het toch gebeurt zal het meisje geen goede moeder of vrouw zijn. Daarbij hoort het verdiepen in opvattingen omtrent seksualiteit en maagdelijkheid en het respecteren van deze. Eigen opvattingen van de hulpverlener worden in dit geval niet als richtlijn genomen bij het handelen.

De professionele hulp die geboden wordt, is zeer divers. Door de hulpverleners werden 27 verschillende soorten aangegeven. Hulpvormen die door meer dan de helft van de hulpverleners worden genoemd zijn: het geven van mondelinge informatie en voorlichting, gynaecologisch onderzoek en het bespreken van de bevindingen daarvan en het bespreken van alternatieve methoden om te bloeden. Het onderwerp seksualiteit is een taboe onder de Islamitische gemeenschap, waardoor voorlichting te kort schiet. Door minder dan de helft worden hulpvormen zoals doorverwijzing voor een hersteloperatie of voor counseling/ therapie genoemd, alsmede crisisinterventie, het geven van een maagdverklaring, het geven van schriftelijke informatie, counseling en het uitvoeren van een hersteloperatie. Het is logisch dat artsen significant vaker dan psychosociale hulpverleners een gynaecologisch onderzoek doen en de bevindingen daarvan met de cliënten bespreken en dat zij vaker een maagdverklaring afgeven. Dat gespecialiseerde artsen (met name gynaecologen) vaker een hersteloperatie uitvoeren, ligt eveneens voor de hand.

Maagdelijkheid in de hulpvraag

De hulpvragen waarmee meisjes en vrouwen bij de hulpverlening komen zijn zeer divers. In totaal werden 43 soorten hulpvragen aangegeven. Sommige hulpvragen komen veel voor.

Het gaat om de meisjes:

- die onzeker zijn of ze wel of geen maagd zijn;
- die conflicten hebben met hun ouders of andere familieleden over;
- seksualiteit en maagdelijkheid;
- die een maagdverklaring willen hebben;
- voor wie bepaalde biologische feiten of lichamelijke aspecten onduidelijk zijn;
- die komen met een verzoek om een hymenreconstructie;
- waarbij angst voor eerste gemeenschap een hulpvraag vormt.

Bij de groep meisjes en vrouwen die daadwerkelijk de maagdelijkheidnorm hebben overschreden, d.w.z. geslachtsgemeenschap hebben gehad voor het huwelijk, kan de maagdelijkheidsproblematiek zich op verschillende manieren manifesteren. Hierdoor zijn de meisjes degelijk bewust van hun positie in de maatschappij. Enerzijds in een hulpvraag waarbij het verband met maagdelijkheid problematiek heel duidelijk en expliciet is. Voorbeelden hiervan zijn de vraag om een hymenreconstructie en de vraag om een maagdelijkheidcertificaat. Anderzijds kan de maagdelijkheidsproblematiek zich manifesteren in hulpvragen op het gebied van seksualiteit en geboorteregeling waarbij het verband met de maagdelijkheid problematiek voor de hand ligt. Een voorbeeld hiervan is de vraag om een abortus bij een ongehuwde Turks of Marokkaanse meisje.

Tenslotte kan er sprake zijn van psychische problematiek waarbij in eerste instantie geen direct verband lijkt te zijn met maagdelijkheid problematiek. Voorbeelden hiervan zijn meisjes die van huis weglopen of suïcidepoging doen.

Nawoord

Wij zijn van mening dat de hulpverlening aan allochtone meiden die een hersteloperatie ondergaan vooral bestaat uit voorlichting. Het is belangrijk dat de meiden weten wat een operatie eigenlijk inhoudt, de praktische kanten. Daarnaast heb je ook de psychische kant die eigenlijk onderdrukt door de meiden. Het is niet onze bedoeling om een taboe te doorbreken want dat is in deze situatie ook heel erg moeilijk. Je kan het wel bespreekbaar maken zodat het makkelijker wordt voor de meiden om erover te praten. Op het moment dat een meisje bij een maatschappelijk werker aanklopt moet het onderwerp bespreekbaar zijn. Ze moeten weten dat ze het onderwerp op tafel kunnen leggen zonder het gevoel te krijgen dat ze al veroordeeld worden.

De voorlichting kan gegeven worden op scholen, buurthuizen enz. Op school krijgen meiden heel vaak te maken met seksualiteit. Het is dan ook van belang dat aan de meiden de voorlichting gegeven wordt wat een maagdevlies eigenlijk is. De voorlichting is al het halve werk.

De netwerk die je als maatschappelijkwerker hebt is in deze situatie belangrijk. Als je als zo ver bent dat het vertrouwen is opgebouwd en je moet een cliënt doorverwijzen dan is het handig om de lijnen zo kort mogelijk te houden. Dit geeft voor de cliënt het gevoel dat ze serieus wordt genomen en er ook daadwerkelijk wat met haar probleem wordt gedaan. Een arts die de operatie gaat verrichten is een onbekende. Van te voren kan je met de cliënt bespreken welke vragen ze wil stellen en hoe ze dat gaat doen. De cliënt zal uiteindelijk wel het gesprek moeten voeren maar ze is er dan wel op voorbereid. Dat zal haar rust geven.

De nazorg is een punt wat je aan de cliënte moet overlaten. Soms kan het zijn dat ze alleen een operatie wil ondergaan en dan voor haar zelf hoofdstuk wil sluiten. Het is in de gesprekken van belang dat je aan de cliënt laat merken dat ze altijd bij je terecht kan. En in overleg met de arts kan je beslissen om de cliënt na de behandeling terug te laten komen om te vragen hoe ze het hebben ervaren.

Literatuurlijst

Mounthaan, " Twee levens" Dilemma's van islamitische meisjes rondom maagdelijkheid, Uitgeverij Eburon

Mernissi, achter de sluier, Amsterdam, Feministische uitgeverij Sara '83

Waardenburg, Islam norm en werkelijkheid, Fibula '94

Internetpagina's

S&O opvoedingsondersteuning

Rutgers stichting

Artikelen van recente gebeurtenissen die met de onderwerp te maken hebben:

- * <http://scholieren.nrc.nl/weekkrant/2001/08/5.shtml>
- * <http://www.smo-ov.nl/nieuws/laatste/berichten/021003.eerwraak2.htm>
- * [http://www.rtl.nl/\(/actueel/rtlboulevard/crime/\)/components/actueel/rtlboulevard/2004/10_oktober/entertainment/eerwraak.xml](http://www.rtl.nl/(/actueel/rtlboulevard/crime/)/components/actueel/rtlboulevard/2004/10_oktober/entertainment/eerwraak.xml)
- * http://www.telegraaf.nl/binnenland/10766451/Mentaliteitsverandering_moet_eerwraak_voorkomen.html
- * http://www.justitie.nl/pers/persberichten/archief/Archief_2003/011003Turkse_ambassadeur_zeer_gekant_tegen_eerwraak.asp?List=Y&ComponentID=19415&SourcePageID=684&ComponentID=37933&SourcePageID=19420
- * <http://www.trouw.nl/nieuwsenachtergronden/artikelen/1085461823293.html>
- * <http://www.smo-ov.nl/nieuws/laatste/berichten/021003.eerwraak.htm>

Bijlage: krantenartikelen